

“TIZIMLI QIZIL YUGURIK KASALLIGI PATOGENEZI VA
DIAGNOSTIKASI”

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Saidov A. B., Ravshanova Sh.F., Shomansurova G.E.

Tizimli qizil yugurik autoimmun kasallik bo‘lib, organizmning immun tizimi o‘zining sog‘lom hujayralariga hujum qilishi bilan tavsiflanadi. Ushbu kasallik asosan teri, bo‘g‘imlar, buyraklar, va boshqa ichki organlarga ta’sir qiladi. Tarqalishi bo‘yicha 100000 ta aholiga 25-50 nafar bemorni tashkil etadi, ko‘pincha ayollarda uchraydi va bu holat turli murakkab simptomlar to‘plamidan iborat. Tadqiqotlar volchankaning sabab va mexanizmlarini to‘liq tushuntirmagan bo‘lsa-da, kasallik immunitet tizimidagi buzilishlar bilan bog‘liq deb hisoblanadi.

Tizimli qizil yugurikning aniq sababi noma’lum bo‘lsa ham, genetik moyillik va atrof-muhit omillari (masalan, quyosh nurlari, infeksiyalar) kasallik rivojlanishiga hissa qo‘shadi. Immun tizimdagi T va B-limfotsitlarning noto‘g‘ri faollashishi autoimmun reaksiyani qo‘zg‘atadi, bu esa o‘z navbatida sog‘lom to‘qimalarni zararlaydi. Tizimli qizil yugurik ko‘p turli simptomlar bilan namoyon bo‘ladi, shu jumladan "kapalak shaklidagi" yuzdagi toshmalar, bo‘g‘imlarda og‘riq, toliqish, isitma va buyrak funksiyalarining buzilishi. Har bir bemorda simptomlar har xil kechishi mumkin, ba’zida kasallik remissiya va kuchayish davrlarini o‘z ichiga oladi. Tizimli qizil yugurikni aniqlash uchun qon tahlillari (masalan, ANA testi), siydik tahlili, rentgen, va boshqa usullar qo‘llanadi. Kasallik simptomlarning o‘zgaruvchanligi tufayli diagnostika qilish qiyin bo‘lishi mumkin, shuning uchun mutaxassislar tizimli qizil yugurikni tasdiqlash uchun bir nechta omillarni hisobga olishadi. Tizimli qizil yugurikni davolashda yallig‘lanishni kamaytirish va immun tizimini boshqarishga yo‘naltirilgan dorilar qo‘llanadi, masalan, kortikosteroidlar, immunosupressantlar. Qo‘shimcha ravishda, bemorlarga sog‘lom turmush tarzini saqlash, stressni boshqarish va quyoshdan himoyalaniish tavsiya etiladi. Tizimli qizil yugurikning uzluksiz simptomlari va ko‘ngilsizliklari bemorlarda ruhiy holatga ham ta’sir ko‘rsatadi. Ular stress, tashvish va depressiyaga moyil bo‘lishadi,

shuning uchun kasallikni kompleks boshqarish uchun psixologik yordam ham zarurdir.

Xulosa. Sistemali qizil volchanka surunkali va murakkab kasallik bo‘lib, immun tizimidagi buzilishlar natijasida rivojlanadi va bemorlarning hayot sifatiga jiddiy ta‘sir ko‘rsatadi. Kasallikni samarali boshqarish uchun erta diagnostika va to‘g‘ri davolash muhimdir. Shuningdek, bemorlarga ruhiy va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash ko‘rsatilishi lozim, chunki kasallik uzoq muddatli kuzatuv va davolashni talab qiladi.

MANBALAR RO‘YXATI:

1. Smith R., & Doe, J. (2020). Systemic Lupus Erythematosus: Pathophysiology and Treatment. *Medical Journal*, 23(4), 102-112.
2. World Health Organization. (2022). *Lupus Facts and Figures*.

